Uppdaterad åtgärdstabell 2019–2029 för Åtgärdsprogram för batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi

(Batavsandbi (*Andrena batava*, VU), Fältsandbi (*A. morawitzi,* CR) och Flodsandbi (*A. nycthemera,* VU))

Åtgärdstabellen har upprättats av
Gabrielle Rosquist, Länsstyrelsen Skåne

NATURVÅRDSVERKET

Naturvårdsverket
Tel: 010-698 10 00
E-post: registrator@naturvardsverket.se
Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Internet: www.naturvardsverket.se

Koordinerande myndighet:
Länsstyrelsen Skåne
Tel: 010 – 224 10 00,
E-post: skane@lansstyrelsen.se
Postadress: Södergatan 5, 205 15 Malmö
Internet: www.lansstyrelsen.se/skane

Omslag: Batavsandbi, foto Mikael Larsson

Förord

Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper och deras genomförande är ett av flera verktyg för att nå det av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv, och även de övriga sex ekosystemrelaterade miljökvalitetsmålen. Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper bidrar också till att bevara arter och naturtyper inom EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt att uppnå mål inom Konventionen för biologisk mångfald och i de Globala målen för hållbar utveckling om att hejda förlusten av biologisk mångfald.

Åtgärdsprogrammet för batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi 2014 – 2018 togs fram av L. Anders Nilsson & Mats Wilhelm och har koordinerats nationellt av Länsstyrelsen Skåne. Programmet har redovisats till Naturvårdsverket, som beslutat att förlänga programmet till och med 2029 med uppdatering av åtgärdstabellen. Arterna är idag klassade som sårbara respektive akut hotad (fältsandbi) och är fortfarande i behov av fler åtgärder och skötsel för att de inte ska vara rödlistade i Sverige.

Rapporten innehåller mål samt en kortfattad presentation av angelägna åtgärder under tiden 2019–2029 för att bevarandestatus för arterna batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi i Sverige ska kunna förbättras. Åtgärderna samordnas mellan olika intressenter, vilket får till följd att kunskapen om och förståelsen för arten ökar.

Samlad information om åtgärdsprogrammet finns på Naturvårdsverkets hemsida: Åtgärdsprogram för Batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi, ISBN 978-91-620-6452-5.

Stockholm november 2025

Maria Widemo
Chef Artenheten

Fastställelse och giltighet

Naturvårdsverket beslutade i november 2025 att fastställa en uppdaterad åtgärdstabell och uppdatera vision, långsiktiga och kortsiktiga mål för åtgärdsprogrammet för arterna *Batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi* (ärende NV-25-049177). Tabellen är ett vägledande, ej formellt bindande dokument och gäller under åren 2019–2029.

När giltighetstiden för ett program går ut ska programmets nationella koordinator redovisa genomförda åtgärder, resultat och måluppfyllelse under den gångna programperioden. Programmets fortsättning, djupare utvärderingsbehov och ambitionsnivå avgörs av Naturvårdsverket i samråd med programmets nationella koordinator och SLU Artdatabanken. Giltighetsperioden för åtgärdsprogrammet förlängs om det inte fattas beslut om att programmet ska upphöra eller ett nytt program fastställs.

Innehåll

FÖRORD **3**

FASTSTÄLLELSE OCH GILTIGHET **4**

INNEHÅLL **5**

BAKGRUNDSBESKRIVNING **6**

VISION OCH MÅL **9**
Vision 9
Långsiktigt mål 9
Kortsiktigt mål 10

ÅTGÄRDER OCH REKOMMENDATIONER **11**
Dialog och samverkan 11
Information och rådgivning 11
Områdesskydd 11
Aktiva åtgärder i fält 12
Skötsel och restaurering 12
Populationsförstärkande åtgärder 13
Datainsamling och analyser 13
Inventering 13
Övervakning 13
Uppföljning 14
Framtagande av ny kunskap 14

BILAGA 1. **15**

Bakgrundsbeskrivning

De tre programarterna batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi förekommer på torra, sandiga marker med uppbrutet vegetationstäcke och fläckar av bar sand. I den solbelysta och uppvärmda sanden bygger bina sina bogångar. För flodsandbiet är även äldre, men fortfarande öppna sandtäkter optimala. Arterna flyger tidigt under våren och födosöker på olika videarter inom lämpliga flygavstånd från bomiljöerna. Det är framförallt förekomsten av hanviden för polleninsamling som behöver finnas nära binas boplatser.

I Skåne förekommer alla tre programarterna, batavsandbiet förekommer även i Halland och på Öland finns ett äldre fynd av fältsandbi. Antalet kända aktuella lokaler utgörs av 21 för batavsandbi varav 10 i Skåne och 11 längs kusten i Halland, 6 för fältsandbi i Skåne samt 5 lokaler för flodsandbi i södra Skåne. Inom Revingefältet, som omfattar cirka 4 500 hektar, förekommer 7 dellokaler med batavsandbi och 4 dellokaler med fältsandbi, vilka redovisades separat i programredovisningen 2018. Lokalen för flodsandbi i Limhamns kalkbrott, Malmö har inte noterats sedan 2010 trots eftersök.

Tabell 1. Kända lokaler i Skåne och Halland för batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi under åren 2000 – 2024.

Län	Kommun	Lokal	Batavsandbi	Fältsandbi	Flodsandbi	Senaste fyndår	Områdesskydd
Skåne	Kristianstad	Rinkaby skjutfält	2000			2000	N2000
Skåne	Kristianstad	Rinkaby, Alvåkra gård	2000			2000	
Skåne	Kristianstad	Horna sandar	2012			2012	kn NR
Skåne	Kristianstad	Horna grushåla	2022	2004		2004	NR
Skåne	Kristianstad	Sånnarna			2022	2023	NR
Skåne	Kristianstad	Ripa sandar	2000	2006		2006	NR
Skåne	Kristianstad	Norra Åsum		2007		2007	förslag N2000
Skåne	Eslöv	Holmby grustag	2018			2023	
Skåne	Lund	Revingefältet	2019	2011		2024	N2000
Skåne	Lund	Ekeberga	2006			2006	NR
Skåne	Lund	Kaninlandet	2006			2022	kn NR
Skåne	Lund	NV Vombsjön	2011			2021	NR, N2000
Skåne	Sjöbo	Fyleverken			2018	2022	
Skåne	Sjöbo	Sövde grustag		2009		2009	
Skåne	Tomelilla	Glimmeboda skjutbana		2009		2009	NR, N2000
Skåne	Malmö	Limhamns kalkbrott			2009	2010	delvis N2000
Skåne	Trelleborg	Maglarps sandtag			2009	2024	kn NR
Skåne	Trelleborg	Albäck			2015	2015	
Halland	Varberg	Bua, Båle	2014			2019	NVA
Halland	Varberg	Apelviken	2019			2019	NVA
Halland	Falkenberg	Långasand norra	2018			2019	delvis NVA
Halland	Falkenberg	Vesslunda	2019			2019	NR
Halland	Halmstad	Särdal	2018			2018	NVA
Halland	Halmstad	Harplinge	2017			2017	
Halland	Halmstad	Haverdal	2019			2019	NR, N2000
Halland	Halmstad	Strandlida, Ringenäs	2019			2019	NVA
Halland	Halmstad	Hagön	2019			2021	kn NR
Halland	Halmstad	N Tönnersa	2002			2019	NR, N2000
Halland	Laholm	Skummeslöv norra	2014			2014	NR
SUMMA LOKALER			**21**	**6**	**5**		

De största hoten mot de tre programarterna är bortröjning av sälg och andra viden i landskapet samt igenväxning av öppna sandiga miljöer. Enstaka sälgbuskar i odlingslandskapet har stor betydelse för bina och bör sparas. Flera av arterna förekommer i sandtäkter och efterbehandlingen är sällan anpassad för bin eftersom varken födoresurser eller boplatser sparas eller bevaras långsiktigt. Även ökad exploatering av sandmark för odling, skogsbruk och bebyggelse utgör påtagliga hot. Eftersom alla tre arterna har sina nordgränser i sydligaste Sverige är deras populationer sannolikt utsatta för stora mellanårsvariationer. Detta gör att tillfälliga ogynnsamma förhållanden riskerar att få stora konsekvenser för populationsstorlekarna.

Mer information om arterna finns i Naturvårdsverkets rapport 6452:2015, Åtgärdsprogram för batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi, 2014–2018.

Programmet upprättades av L. Anders Nilsson och Mats Wilhelm i samarbete med Länsstyrelsen i Kalmar län. Under 2019 slutredovisades programmet.

Inom programperioden 2014–2018 har länen prioriterat att öppna upp sandiga marker genom avverkningar av kustnära skogar, röjningar av igenväxning, borttagning av vresros, bortbränning av gammal vegetation och skapande av blottad sand. För batavsandbi har flera åtgärder genomförts i Halland inom ramen för utvald miljö och naturvårdsavtal har tecknats för att genomföra årlig skötsel. Under perioden har flera aktuella och potentiella lokaler för programarterna restaurerats inom EU-projektet Sand Life, vilket uppskattas ha skapat stora förutsättningar för positiva utvecklingar för populationer av både batavsandbi och fältsandbi. Flera av de skånska kommunerna har bildat områdesskydd på lokaler för programarterna och sen restaurerat och skött markerna för att gynna arternas populationer. Dialog har förts med markägare och brukare för att öka medvetenheten om programarterna och behovet av skötsel, informationsmaterial har publicerats och riktade inventeringar har genomförts i Halland. Effekterna av de genomförda åtgärderna inom åtgärdsprogrammet för batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi tyder på att arternas förekomster stärks, men ännu har inte den negativa trenden vänts. För att bevara livskraftiga bestånd av arterna krävs en fortsatt satsning på att blottlägga sand, restaurera igenväxta lokaler och gynna videarter.

Under åren 2020 till 2022 storsatsade Sverige på vilda pollinatörer och i Skåne och Halland genomförde bland annat länsstyrelserna och kommunerna restaurering av habitaten i sandiga områden med förekomster av programarterna.

Behoven av riktade åtgärder för att förbättra livsmiljöerna för programarterna är fortfarande stora och informationen till berörda markägare behöver fortsätta. Vi har idag relativt liten kunskap om programarternas utbredningar i Skåne, men även på Öland där fältsandbi tidigare har observerats, och därför behöver riktade inventeringar genomföras under en ny programperiod. Kvarvarande åtgärder som inte har genomförts under tidigare programperiod samt löpande åtgärder har anpassats till rådande kunskaps- och åtgärdsläge. Det har även tillkommit nya åtgärder. De kortsiktiga målen har inte uppfyllts och behöver kvarstå för att nå upp till de långsiktiga målen. Den uppdaterade åtgärdstabellen syftar till att förbättra förutsättningarna för den framtida överlevnaden av arterna batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi i landet.

Den beräknade kostnaden för åtgärder som skulle behöva täckas av Naturvårdsverkets medel för genomförande av åtgärdsprogram för hotade arter uppgår till 3 655 000 kr under giltighetsperioden 2019–2029. Dock är möjligheten till denna finansiering beroende av årlig resurstilldelning till, och prioriteringar mellan, alla gällande åtgärdsprogram.

Vision och mål

Vision och mål som anges i åtgärdsprogrammet för batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi 2014–2018 har reviderats till denna åtgärdstabell. Nu gällande vision och mål är följande:

Vision

Visionen är att batavsandbi, fältsandbi och flodsandbi uppnår gynnsam bevarandestatus i Sverige. Arterna har då så stor utbredning och så individrika populationer att de klarar såväl meteorologiska som genetiska fluktuationer. Programarternas expansion har skett i de sydliga landsdelarnas sandmarker, inklusive täkter som utvecklats med anpassad efterbehandling till lämpliga habitat. Arterna kommer troligen att kvalificera till den nationella rödlistan under en ganska lång tid framöver på grund av sin starka habitatbegränsning. I och med att det långsiktiga bevarandearbetet ger utökad och högre kvalitet på habitat samt fler, större och stabilare populationer kan arterna upphöra att vara hotade och klassas som Nära hotad (NT) eller Livskraftig (LC).

Långsiktigt mål

Senast år 2040 bör batavsandbi inte längre uppfylla IUCN: s kriterier för att vara nationellt hotad, dvs. inte vara akut hotad (CR), starkt hotad (EN) eller sårbar (VU). Baserat på dagens rödlistekriterier innebär det att populationen skall öka eller vara stabil med mer än 1000 reproduktiva individer fördelat på minst 10 lokalområden och samtidigt ej betraktas som fragmenterad eller starkt fluktuerande.

Senast år 2040 bör fältsandbi inte längre uppfylla IUCN: s kriterier för att vara nationellt hotad, dvs. inte vara akut hotad (CR) eller starkt hotad (EN). Baserat på dagens rödlistebedömning under D-kriteriet innebär det att arten skall bedömas bestå av fler än 250 reproduktiva individer. Detta förutsätts ske utan att kvalitén på artens habitat förändras i negativ riktning samt att populationen ej bedöms vara fragmenterad.

Senast år 2040 bör flodsandbi inte längre uppfylla IUCN: s kriterier för att vara nationellt rödlistad, dvs. inte vara akut hotad (CR), starkt hotad (EN), sårbar (VU) eller Nära hotad (NT). Baserat på dagens rödlistebedömning under D-kriteriet innebär det att arten måste bedömas förekomma med minst 2000 reproduktiva individer inom 10 lokalområden över en yta motsvarande 40km^2. Detta förutsätts ske utan att kvalitén på artens habitat förändras i negativ riktning samt att populationen ej bedöms vara fragmenterad.

Kortsiktigt mål

Senast år 2029 bör batavsandbiets livsmiljö inte längre betraktas som minskande. Det innebär att habitatförlust genom igenväxning av hedartade sandmarker och dynhedar och bortröjning av hansälgar motverkas genom restaureringsåtgärder och information till markägare och brukare. Habitatförlust genom exploatering bör motverkas genom krav på kompensationsåtgärder.

Senast år 2029 bör fältsandbi inte längre betraktas som akut hotat (CR). Det innebär att populationen ökar och består av mer än 50 reproduktiva individer samtidigt som kvalitén på artens habitat och antalet lokalområden ökar. Framför allt gäller det att reda ut potentiell förekomst i Åhustrakten (ökar antalet lokalområden) samt säkerställa att de förändringar i skötsel som genomförts på Revingehed inte påverkar populationen negativt (säkerställa positiv utveckling av artens habitat).

Senast 2029 uppfyller flodsandbi ej längre kriterierna för att vara nationellt hotad. Det innebär att arten förekommer med fler än 1000 reproduktiva individer på fler än 5 lokalområden över en yta motsvarande 20 km^2. Arten bedöms idag befinna sig precis på gränsen av dessa värden och åtgärder bör på kort sikt framför allt inriktas på att säkerställa att nuvarande lokaler inte förstörs samtidigt som arten bör eftersökas i lämpliga miljöer i Skåne.

Åtgärder och rekommendationer

Dialog och samverkan

Dialog och samverkan med andra aktörer

En löpande dialog om behov av åtgärder och skydd bör hållas med de kommuner som har lokaler med programarterna på sina fastigheter. Dialog bör även ske med Försvarsmakten/Fortifikationsverket, Trafikverket, kraftledningsbolagen och Statens Fastighetsverk om behov av boplatser och bevarande av blommande viden.

I Skåne bör även behov av åtgärder för programarterna lyftas inom det årliga samarbetet med Försvarsmakten och Fortifikationsverket som sker inom ramen för ÖMAS-arbetet runt skötsel av de militära övnings- och skjutfälten. Från 2025 kommer samverkan endast att ske inom Natura 2000-områden (ÖSIN = Övningsanpassad Samverkan Inom Natura 2000).

Fortsatt dialog med täktbolagen om återställning och uppföljning av viktiga strukturer i täkter. Fortsatt löpande översyn av återställningsplaner för sand- och grustäkter.

Information och rådgivning

För att öka förståelsen för behov av riktade skötselåtgärder genomförs rådgivning och utbildning löpande till markägare och verksamhetsutövare på alla berörda lokaler.

Ett faktablad om de tre programarterna tas fram som riktar sig till markägare, brukare och kommuner. De bifoldrar som togs fram inom pollineringsuppdraget 2020–2022 och som hade ett mera generellt fokus på behov av viden i landskapet kan med fördel användas eftersom många fler vildbin är berörda av tillgången på viden (*Salix*) som pollenkälla.

Informationsskyltar till lokaler som inte omfattas av områdesskydd behövs i Skåne. För skyddade områden finns ett behov av en tematisk skylt om vikten av viden/pollen- och nektarresurser. I de fall framtagande av skyltar gjordes inom pollineringsuppdraget och om dessa även informerar om tidigflygande vildbin kan dessa användas.

Områdesskydd

Skåne: Förhandlingar har inletts angående områdesskydd av den avslutade sandtäkten Fyleverken på 56 hektar i nordvästra Fyledalen. Underlag för översyn av skötselplaner bör tas fram för naturreservaten Risen och Klingavälsån.

Halland: Arbete med utökning av naturreservatet Vesslunda pågår.

Aktiva åtgärder i fält

Skötsel och restaurering

Programarterna är känsliga för igenväxning och gynnas av att markerna hålls öppna. Fortsatt skötsel i form av återkommande markstörning och gynnande av videarter på befintliga lokaler är därför de två viktigaste åtgärderna inom programmet. All skötsel och restaurering på en lokal bör avvägas mot andra arters behov av åtgärder för att inte gynna en hotad art på bekostnad av en annan.

Lokalisering av restaurerings- och skötselåtgärder bör i första hand ske på eller i direkt anslutning till befintliga lokaler för arterna. I andra hand kan nya lokaler restaureras och val av dessa bör då göras utifrån ett landskapsperspektiv för att utöka befintlig areal och binda samman kända förekomster, dvs öka konnektiviteten. Konnektiviteten mellan isolerade lokaler kan ökas genom restaurering/skötsel av vägrenar, dikeskanter, jordvallar, bryn samt gynnande av sälg som bidrar till att öka mängden födo- och boplatser i landskapet för bland annat programarterna.

I Skåne förekommer en eller flera av programarterna på idag 18 kända lokaler. Flera av dessa omfattas av områdesskydd och på de flesta av lokalerna finns även andra arter som omfattas av åtgärdsprogram, såsom arterna i programmen vildbin på ängsmark, vildbin och småfjärilar på torräng samt stortapetserarbi, svartfläckig blåvinge, fältpiplärka och sandödla. Åtgärdsbehovet varierar på dessa lokaler, men markstörning kommer att behövas på alla lokalerna inom programperioden.

För förekomsterna av batavsandbi i de halländska kustdynerna kan en åtgärds- och skötselstrategi vara lämplig att ta fram. Denna strategi kan då med fördel omfatta flera åtgärdsprogram, förutom programmet för bland annat batavsandbi så kan även fältpiplärka, havsmurarbi och flera arter av vildbin ingå. Åtgärderna som krävs för att batavsandbi ska ha en god livsmiljö med rikliga pollen- och nektarresurser gynnar många andra hotade arter samt vilda pollinatörer i kustnära sandmarker och samordningsvinsterna är stora. Motsvarande skötselstrategi är inte lika uppenbar i Skåne där förekomsterna är mer spridda och åtgärderna inte lika överlappande.

Hävd med bete och/eller slåtter kan hålla igenväxningen borta, samtidigt som markstörning måste vara möjligt. Lokaler som inte hävdas med bete kan med fördel brännas av under tidig vår för att ta bort förna som kan täcka markytan och ge ett svalare mikroklimat.

Grävningar, schaktningar och eller plöjning/harvning bör utföras för att öka mängden blottlagd sand med möjligheter för programarterna att gräva bogångar. Flera av de kända lokalerna för programarterna har restaurerats inom Sand Life, pollineringsuppdraget och tidigare arbete med åtgärdsprogrammen, men nya sandblottor behöver göras löpande även på dessa lokaler.

Avverkning med stubbdragning och röjning av sly och annan igenväxning behövs främst på två lokaler i Skåne; Norra Åsums militära övningsfält och täktområdet Fyleverken. Röjningar kan även komma att behövas på övriga befintliga lokaler samt nya lokaler.

I anslutning till befintliga förekomster kan nya lokaler i kustdyner samt sandfält i inlandet behöva öppnas upp genom avverkning av träd, framför allt tall, stubbdragning och röjning av annan igenväxning.

Vid röjningar ska videarter, främst sälg och gråvide, sparas. I Halland har krypvidet på kusthedarna visat sig ha en central betydelse för batavsandbiet och havsmurarbiet. Vid restaureringar bör det undvikas att gräva bort viden i möjligaste mån. Blomresursen av sälg och andra viden på aktuella lokaler behöver säkerställas och vid behov utökas genom utplantering. Material med så lokalt ursprung som möjligt ska användas. Plantering kan effektivast och bäst göras med sticklingar som tas från olika individer inom området. Främst behöver hanplantor planteras, eftersom pollen är den avgörande födan för att bin ska producera stor avkomma.

Populationsförstärkande åtgärder

I nuläget finns det inga behov av populationsförstärkningar av programarterna.

Datainsamling och analyser

Inventering

Före 2021 hade inte någon riktad inventering av de tre programarterna genomförts i Skåne och övergripande aktuell förekomst av arterna saknades. Arterna inventerades därför åren 2021 och 2022 på 18 kända lokaler med fynd efter år 2000 (Tabell 1). Lokaler med fältsandbi eller flodsandbi prioriterades. Inventeringen utfördes under frisök med försiktig slaghåvning

Vid inventering bör en standardiserad inventeringsmetodik, som inte dödar alla fångade individ, användas för att resultaten ska bli jämförbara. Slaghåvning runt viden med vanlig fjärilshåv kan även vara mycket effektivt (se åtgärdsprogram för vildbin på ängsmark www.naturvårdsverket.se). Vid inventering bör även vilken videart programarterna samlar pollen från noteras för att se om fler arter än sälg kan vara aktuellt även i Skåne.

Övervakning

Någon övervakning föreslås inte inom programperioden.

Uppföljning

Uppföljning av de tre programarterna i Skåne bör lämpligen ske inom områden som restaurerats i projekten Sand Life, pollineringsuppdraget och ÅGP-pollinering.

Uppföljning av batavsandbiet i Halland bör delvis samordnas med uppföljning av havsmurarbiet. Batavsandbiet flyger tidigare än havsmurarbiet och är i Halland starkt knutet till att samla pollen på krypvide i sanddynerna. Senaste observationen av batavsandbi är från den 16 maj 2019, vilket innebär att batavsandbiets och havsmurarbiets flygtider kan överlappa varandra.

Framtagande av ny kunskap

Det är oklart i vilken utsträckning batavsandbiet samlar pollen från sälg och gråvide på eller i anslutning till kusthedarna i Halland. Både den och havsmurarbiet har setts samla pollen från krypvide, en växtart som tidigare inte uppmärksammats som en viktig pollenkälla. Krypvidet är gynnat av störning och har ökat i sandområden där vresrosgrävning och/eller bränning har skett. Bränningen ser ut att förlänga krypvidets blomningstid eftersom plantor i nybrända områden blommar senare (skuggas av det höga gräset innan bränningen), medan plantor som växer i glesare vegetation blommar som vanligt även i nybrända områden. Den förlängda blomningstiden kan vara positiv för batavsandbiet, särskilt under sena och kyliga vårar då antalet lämpliga flygdagar kan vara få under krypvidets vanliga blomningstid. Överlapp i flygtid mellan senflygande batavsandbi och tidigflygande havsmurarbi har observerats där båda arterna har setts samla pollen på krypvide i nybrända dyner

Den tydliga kopplingen mellan lokaler och pollenkälla för batavsandbi och havsmurarbi i Halland är ny kunskap och visar att åtgärderna för de båda arterna med fördel kan samordnas. I samband med uppföljningen av åtgärder kan det vara värdefullt att även följa upp krypvidets betydelse som pollenkälla för batavsandbi och havsmurarbi i Halland och vilken effekt bränningen har på krypvidets blomningstid.

Åtgärderna i programmet gynnar en lång rad andra hotade insektsarter som är beroende av varma sandområden. I synnerhet gäller det andra hotade solitärbin och deras associerade fauna och flora. Det gäller även bin som flyger under sommaren och har andra födoväxter än sälg och viden. Det finns en lång rad hotade biarter rapporterade för de lokaler som åtgärderna i detta program avser (se Bilaga 2 i åtgärdsprogrammet).

Bilaga 1.

Föreslagna åtgärder
Kategori: Ordinarie åtgärdsprogram

Åtgärd	Län	Område/Lokal	Aktör	Finansiär	Uppskattad kostnad NV-ÅGP	Uppskattad kostnad annan finansiär	Prioritet	Genomförs senast[1]
Dialog och samverkan								
Information och rådgivning till berörda aktörer	Alla[2]	Berörda lokaler	Lst	NV-ÅGP	20 000		1	Årligen
Ta fram nationellt faktablad	M		Lst	NV-ÅGP	35 000		1	2025
Informationsskyltar till lokaler	M, N	Berörda lokaler	Lst	NV-ÅGP	50 000		2	2026
Översyn återställning av täkter	M, N	Lämpliga täkter	Lst	NV-ÅGP	0		2	2029
Områdesskydd	M	Fyleverken	Lst	NV-skydd	0		1	2029
Underlag till översyn av skötselplan	M	Klingavälsån, Risen	Lst, kn	NV-skydd	0		2	2029
Aktiva åtgärder i fält								
Skötsel (bete)	M		Lst, kn	JV	0			Årligen
Skötsel (bete)	N		Lst	NV-förv	0	100 000		Årligen
Restaurering (röjning/avverkning)	M	Norra Åsum, Fyleverken m fl	Lst	NV-ÅGP	200 000	200 000	1	2026
Skötsel/Restaurering (röjning/ryckning/avverkning)[6]	N	samtliga lokaler	Lst	NV-ÅGP, NV-förv	500 000	1 000 000	1	2029

Restaurering (grävning)	M	samtliga lokaler		NV-ÅGP, NV-förv	500 000	800 000	1	2029
Skötsel/restaurering (grävning)[6]	N	samtliga lokaler		NV-ÅGP, NV-förv	1 000 000	2 000 000	1	2029
Restaurering/skötsel (bränning inklusive brandgator)[6]	M	samtliga lokaler	Lst	NV-ÅGP	300 000	600 000	1	2029
Restaurering/skötsel (bränning inklusive brandgator)[6]	N	nya lokaler	Lst	NV-ÅGP, NV-förv	500 000	1 000 000	2	2029
Restaurering (förstärkning födoresurser)	M	samtliga lokaler	Lst	NV-ÅGP	50 000	50 000	2	2028
Datainsamling och analyser								
Inventering[4]	M	Alla arter på aktuella (18) lokaler i länet	Lst	NV-ÅGP	150 000	50 000	1	2022
Inventering[4]	M	Eftersök av alla arter på potentiella lokaler i länet	Lst	NV-ÅGP	50 000		2	2022
Uppföljning av åtgärdseffekter	M	Revingefältet, Fyleverken, Norra Åsum	Lst	NV-ÅGP, NV-skötsel	50 000	50 000	1	2026
Uppföljning av åtgärdseffekter[7]	N	Eftersök av batavsandbi potentiella lokaler i länet	Lst	NV-ÅGP, NV-förv	150 000		1	2029
Övervakning av skötsel[5]	Alla[2]	Områden med kända förekomster	Lst	NV-ÅGP	50 000	50 000	2	2019–2029
Ny kunskap	N	Följa upp krypvidets betydelse som pollenkälla och effekt av bränning på blomningstid[8]	Lst	NV-ÅGP	50 000		1	2027

Total uppskattad kostnad för åren 2019–2029[3]					**3 655 000**	**5 900 000**		

1 - Angivet år ska ses som en riktlinje under förutsättning att åtgärden kan finansieras och kan komma att flyttas framåt på grund av resursbrist.

2 - Med ”Alla län” (alt ”Berörda län”) menas Skåne och Halland.

3 - Kostnaden som anges är den totala summan under programperioden.

4 - Inventering som inte är planerad enligt Bilaga 1 kan utföras i mindre omfattning även i län/områden/lokaler som inte är listad som berörda län enligt ovan om det förekommer starka indikationer av [artens/arternas/naturtypens] förekomst. Sådana inventeringar ska i förväg stämmas av med koordinerande länsstyrelse för programmet. Inventering av programarterna genomfördes i Skåne under 2021 och 2022

5 - Möjligheten att lämna över ansvaret för övervakningen på tex miljöövervakning bör undersökas.

6 - Skötsel- och restaureringskostnader berör och sammanfaller med ett flertal ÅGP i kustnära sandmarker i Halland och på flera av de skånska lokalerna. I Halland överlappar åtgärderna till stor del med ÅGP havsmurarbi.

7 - Ingår även kartläggning av biotopers lämplighet och förbättringspotential. Samordnas med ÅGP havsmurarbi,

8 - Kan samordnas med bränningsuppföljning och uppföljning av åtgärdseffekter.